

L'IGNORANCIA

SETMANARI POPULAR MALLORQUÍ

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Jardí de la Reina, 19

Palma de Mallorca

SONARÀ CADA DIJOURS SI TÈ BUF A SES GANYES

PAGAMENT A LA BESTRETA

Un Trimestre, 1'25 pts.

Un número solt, DEU cts.

(Per L'IGNORANCIA)

Noticia curiosa*

Fas memoria, jo Jepús, com ahir dilluns, que comptavem a 20 de setembre de 1920, a la casa de la vila, congregats i ajuntats los magnífics retjidors de la Ciutat (a) Palma de Mallorca, se mogué debat (xic) sobre si o no s'havia de conservar el *dret de la terra*; i després d'algunes raons foradades que produïren sos defensors, parlaren en contra els retjidors juristes més lletruts, per tal de il·lustrar sus senyories los altres magnífics retjidors, ja que els juristes d'aquest reïne de Mallorca, eren micers fòssils, d'intel·ligència ravascosa i sense puliment, incapaços d'im-bibir les resplendors de ciència pura i de clarividència (*salva reverentia* al Sr. D. Ramon Obrador i la companyia); per lo qual apel·laven al recurs i socors dels presents, qui amb sa clara percepció, tenien potencia abastament per capir i rebre sencer tot el roi de la sabidoria qui vessava de sos genials cervells.

Els parlaments que enflocaren, foren de lo més lluiïts i contundents.

Digueren:

1.er que amb la legislació dels nostros pares, la dona o sien, les nostres mares, àvies, i tira per amunt, eren unes esclaves, i que la legislació forastera que demanen introduïr, les dignifica (exemple en fou *la senyora Ubaò*) i si la nova legislació canònica no posa les traves d'un article 45, es perque es retrògada.

2.^{on} que el Dret (privat?) tendeix a la universalitat, com se demostra p'el dret de que a Suïssa, república just deu vegades mes gran que Mallorca, no més tenen vintiun còdics civils distints, o sia un per cada mitja Mallorca, i això encara perque aquells països son molt regressius; i lo meteix cal dir dels Estats Units, que no més tenen quaranta-vuit còdics civils.

3.er que la legislació que demanen es més social i patriota (1) que la nostra; i això es tan clar i llampant, que cualsevol està dispensat de provar-ho, enc que sia un poc xerraire, quant se diu amb *chiste* i en castellà qui acaba en flauta, perque en aqueix cas no resa allò dels beneïts que *quod gratis asseitur, gratis negatur*, o sia, que lo que s'affirma gratuïtament, gratuïtament se nega.

Se ponderà també la brutalitat i paganisme que un dels oradors trobà empíricament (amb una especie de microscopi *leguleyo*, invenció nova del preopinant) dins l'entranya meteixa del nostros *dret*, i que abans d'ell no saberen afinar ni les generacions passades, ni els papes, ni les persones més culminants de la ciència jurídica; ans bé, en llur ignorancia arribaren a proclamar que era la *raó escrita*. L'ignorancia que es d'atrevida!

* Desunada a rodolar fins a perdre-se, per esser retrobada al cap de 199 anys, dins una caixa vella arreconada a un porxo de easa idem, a una fulla plena de pols i mastecs i una mica menjada d'arnes.

(1) *Patria*. — Casa i coses del pare.

Fascinats per tan forta esclator de llum, corregeren els vots dels presents, i fonc conclus i acceptat que havien d'acaptar l'abolició de les lleis dels nostros pares, i suplicar a la providencia paternal del govern espanyol, que no mos tenga pus sotsmesos a un règim d'excepció (ni en questió de subsistencies, ni en altres materials); que no mos tracti com a colonia ni com a cosa *adjacent*, sino com a part integrant, encara que no més sia a manera d'ungla o de teixit adipós, del gloriós estat espanyol noucentista, permetent regir-mos per les lleis dels nostros senyors. *Que qui va amb un coix, al cap d'un any ho son tots dos.*

Ombres ancestrals! Ara pagau el vostro encarament i *chifladura* per les llibertats patries.

Mestre Mingo el taconer, sortint de la Sala tot enlluernat de la claror dels nostros sols, afirmava amb convicció que se tenien ben guanyat palplantar los en els quatre caps cardinals de Mallorca: Formentor, Pera, Salines i Grosser, per tal que il·luminassen, com a faroles, Espanya, Italia i l'Algeria de cap a cap; però després, perpensant-se, s'entusiasmà en lo bo que farien sembrats en el cor de l'Àfrica, com a festers de gran prepotencia històrica, ja que darien claror abastament per fer llum a tots els misteris del continent africà. Era una idea digna d'esser proposada a un soldà i fins-i-tot a un contrabandista, i capaç d'evitar que llumeneres tan clares, s'apagassen vulgarment dins les aigües tèrboles del nostros moll, crepitant el cremalló i empestant de fum pudent la historia de Mallorca.

JEPÚS.

Historia de un retrato

(D'En Romanos)

Devés l'any 1789 visitava a Madrid una casa del carrer ample de San Bernat; el senyor, homo de qui fa fer, i que ademes disfrutava un bon carrec, era casat amb una jove, garrida, amatent i un mirem-n'on tocs en so vestir: tenia cotxo, i taula sempre parada, lo qual vol dir que no li mancaven molts de amics de barret. I això era la veritat, i la casoleta de ca seua tenia fama com a una de les més concorregudes de la Cort. Jo, qui a les hores era un pellós de lo més granat, com si diguesse un figurinet del dia, m'hi trobava com un peix dins l'aigua. De vegades feia de homo bò a la mare de la senyora, li triava la manera de pentinar-se i vestir-se, anava a passetjar amb el seu espòs, arreglava els berenars i les bauxes an el camp, i molt sovint animava la casoleta amb unes seguidilles foquet-

jadores que tocava amb la guiterra, o bé ballant un bolero, que deia aquí som. Si fos are, hagués xerrat fort, ballat de males retranques, o asseguint-me an el sofà, cantussetjaria una aria italiana, agafaria els ventais de les senyores, faria jutipiris a les mares i a les filles, me passetjaria de un cap a l'altre, capell en mà i a brasset, amb una paraula, tot segons l'estil i la moda... pero llavors sols la tenia aficada en la meva bona homonia i el bolero.

Un dia, entre molts, quant m'axecava de dormir, vaig rebre una esquela, aon me convidaven, per el vespre sens falta an aquella casa, i després de sabut el cas, fou aquest que aquell dia, era de doble funció, perque s'havia de penjar a les parets de una sala el retrato del senyor de la casa. Trobí just el motiu i malavetjant compareixer-hi de hora, me sorprengué l'amic, penjat: *mapat* en el lloc més visible, dins una gran vassa daurada que bé valia la barba de un soldat. No importa dir are que el me vaig mirar per tots vents, a contraclaror, per devant i p'els costats, cotejant-lo amb l'original, amb arrufaments de ceies, amb mitja rialleta després i dir que era tot just ell; si bé parlant are entre nostros, no s'assemblava més que el vestit i l'estufament del encax Dos doblers de lo mateix feren els qui entraren, fins que plena la sala de una gran gernació, se servi el refresc, (costum aqueixa que per esser saludable trob que avui en dia va ranca cega), poc després tocà el violi, sortint a rotlo les pareies, i entre *minuets* i un versos, més llargs que la vida perdurable que alguns poetes de *tocador*, *etsibaren* al retrato, passà tota aquella santa nit. De retorn a Madrid, al cap de alguns anys, m'en aní a la casa, aon abans mos hi aplegaven tants de amics: pero, ¡oh Deu meu! quin capgirament en tot! *quantum mutatus ab illo!* Feia un any que l'espòs era mort, i la seua jove viuda estava de dol, que si bé no es permés riure-s'en ubertament del mort, plorar-lo poria desdir de la costum. No obstant, tot d'una que me vé, fos per afinidat o per cubrir l'espedit, hagué de fer es petarrell, que cuidá de reprendre quant se doná conte de la impressió que causá en mí veure el retrato que estava penjat encare demunt el sofà.

--¿El se mira? me digué; ¡ay estimadet meu! rompent tot seguit amb un sò fortissim que li sortia del nas, tenguent

empero l'esment de quedar-se amb lo mocador devant la cara, com que fer de Magdalena.

Llavors fou, que un *quidam*, assegut an el sofà, exclamà tot rebent amb un posat tot de confiança a la casa:

¡Be le hi recapitoleig a Dona Paquita, que fins que no llevi el retrato de aquí, no tindrà un moment de consol! Això després de haver repetit abans, coma per entrar amb olivetes, una consideració moral que jo aquell mateix demati havia llegida dalt «Corresponsal del censor». La viuda contestà, tornà a sucra els ais aquell *quidam*, altres volgueren dir-li la seua, aplaudirem tots, resolguent *nemine discrepante* que la mesquineta imatge fos arreconada a una altra sala de més endins; el cap vespre hi torn i la vaig veure col·locada dins una cambra interior, entremix del dos mapes de Amèrica i Asia. Segurament que la viuda, are i abans, recordaria aquells vers de Regnard que traduïts a la nostra llengua ença enllà, volen dir:

Que val un retrato quant l'amor es fort?
Es un marit viu qui consola del mort.

Lo bò, quant un dematí, bobilis bobilis, me donaren la nova que s'era casada de bell nou amb un D. Tal. Els niguls se foneren, les cares se posaren xalestes, tornant aquella sala en els temps primers de festes i músiques. ¡Coses del món!

MODEST DE SOU.

(Seguirà).

¡Se juga a burro!

Ehi jugaren l'altre dia al saló de sessions, els consellers Pascual, Fons, Corbella, Muntaner i altres amb motiu de la proposició, demanat s'abolisca a Mallorca el dret foral.

Els *fracassats* al col·legi de advocats, aon el bon sentit s'imposà, anaren a mouer beies a l'Ajuntament, fent de sabuts devant els seus companys, no preparats per envestir de plé la resolució de aqueixa qüestió, si és que aquell era el lloc indicat.

¡Senyor Governador, se juga a burro!

En Fortesa, donà senyals de vida en un bell parlament defensant el dret, rehabilitant-se així de tants de mesos de inacció. Una campanya de forta rebeldia contra el cacicat, fora una de les millors formules de purificació. Bò és que l'Ajuntament es preocupi dels avenços materials; pero sobre tot deuen planar hi els espirituals, traçant així un bell programa a desplegar. Aqueixa peroració estirà la llengua a un dels *materialistes en sec*, En Pascual, qui parlà de un regionalisme *evolutiu* i de que els consellers deuen votar segons la seua consciència, *evolutiva*, també, com se suposa, ja que se mostra regionalista i partidari del *Codex Civil* modificat, evolucionat o lo que se vulga. Vaja... Proposam an En Pascual per una creu pensionada per la empena que ha donat al progrés de la dinàmica.

En Bisbal, que havia de fer, pobret! amb la expectativa del desterro, aon podrà disfrutar les suors socialistes de en temps de la manca de queviures, segons diuen males llengos, sino seguir la voluntat, com un xotet de cordeta, dels seus amos.

En Corbella, més impetuós que el Ródano, cantant la palinodia:

Jovenes, arriba, yo os empujo,
de aquell autor dramatic.

En Muntaner ¡jare vé es bou! donant un dó de pit, al retreure casos extraordinaris de anomalies forals. S'ha parlat molt de dret foral ¡pero quin micer hi ha que el conegui de primcompte i que l'hagui estudiat ni p'els forros! ¡No es ver que se podrien contar amb els dits de una mà?

Per tant, és el crit de l'ignorancia que clama contra el dret foral, nascut aquest de les necessitats propies i no copiat de fora casa, com el dret civil, estern i defectuós. Per tant se juga al saló de sessions a burro d'una manera vergonyosa.

En Ramis de Ayreflor, amb aquell criteri que sempre el distingeix, protesta de la forma com se discuteix i del lloc, aon els *fracassats* volen engatussar el poble amb quatre jocs de mans de *monosabios* escaufaits.

Per això estam convençuts de que al saló de sessions, el dia 20, se jugarà a burro.

Esquits i espíres

El periòdic hidraulic vespertí té un frotet de escriptors que ¡recoranta gabixes! son aspirants a Academics. ¡Vaja un roi de inspiració *xic*! No se aon xuclen: segurament que no als pits del tasser matern, ja que el rotatiu està barallat amb la llengua de Mallorca. Hem de creurer que els qui hi duen estellicons, perque cada vespre pugui sortir com un llumet tosforescent de cementeri, comparteixen el mateix criteri. L'altre diassa trobarem un número atrassat, de ultima hora, aon feia un elogi (!) del jardins nostres, començant per dir que son un encant i embuiant embuiant iii, arriba que *en penes mereixen el nom de jardins*. ¡Ay, Sr. Mora, com perdeu la bruxula manetjan la... ploma, per fer això... que li diuen... escriure!

«*Como resplandece vuestra modestia en silente plaza*»... com resplandeix la vostra ineputut en l'hidraulic diari... «*tolerando la vecindad de pipirietas fregatrices viejos rijosos y jaraneros capigorriones*». Que voi dir en foraster i en altres termes, *en una de fregar cayó caldera*. «*A buen seguro que Le Notre diera formas mas avrosas a los angulosos y derruidos parterres*» ¡Idò hoim! ¡com no convidaren La Notre a donar aqueixes formes a La Votre literatura ¡atua i nan!

«*Pero Le Notre, tornam ni Tonina, tuvo un publico de artistas*» com Vosté la té de ximplets.

«*Nosotros, no obstante, sin Le Notre, ¡mirau que ho sou egoista!, construimos atrayentes nonadas*» ¡oh quina monada mes atraient!

«*Nada de fuentes ornamentales, marmoreos Apolos, ni mórbidas Venus*». En Bennasser ¡que ho sentí! «*Ello merece el marco de Versailles*» com a vosté que li tirin la ploma dins es foc «*y como nuestra urbe es pobre*» de solemnidat com el vostre articlet, escrit al costat de la Misericordia! «*y casta*» ¡que més? No es vosté qui ho pot dir.

Encareix la necessitat de estimar aqueis jardins ciutadans que tant repugnen, plens de pols i anemics «sin pedir cotufas en el golfo». «*Entiendes Fabio lo que voy diciendo?*»

«*Y tengo motivos para hablar así*» ¡Veam quines serán! Idò el motiu de tan teresta enrabiada le hi dona «*un arrapiezo que con una caña de pescar azotaba alevosamente los altos brotes de las plantas*». Molt agraiades degueren romandre de vosté amb tant de enfado, tant de interés. Pero ¡que succeí? que renyá al *arrapiezo* i com aqueix li degué reparar les sabates i els graus que caltava, li fé jueus, no trobant el pobret «*quien me ayudara a imponerme*». Si jo m'hi hagués trobat li aconsellava una grua de moll per imposar-se. Pero no hi vaig esser, sino «*la cara fosca de un ciudadano que me miraba sañudamente*» ¡Vaja quina graciositat lo de la fosca! No devia esser En Comes. Pero si no la tenia clara que hi poria fer el pobret? Tal volta la resplandor de la *Votre* inteligencia donant de pie a la seua cara, com un farol de tranvia, la degué deixar, cega, entenebrida, ennegulada, veient estrelles.

Llavors se donà tocs p'el cap p'el generós impuls tengut, ¡que no ho sap Sr. Mora que qui fa bé al comú no en fá a ningú? «*con propósitos de no meterme en honduras!*» fora bé, si aqueix arrepeniment l'aplica al ram de escriure, camí per on Deu no el crida per are. ¡Vol un consell més de un ignorant, per allò que de consells no en vagis mai fart? Vol fer riure escriguent, Sr. Mora, i no obligant a fer mes de consum de petroleo Gal a força de tantes preses de pel? cultivi la sátira en broma mai en serio, ni manco dalt un diari tan *formal* i enmidonat com «*La Ultima Hora*». I perque el vostre articlet, anemic, primetxal com els jardinetes que *vos encanten i no vos encanten*, per raons que vosté sabra, a noltros no mos importa, acabás amb un poc de punta i tengues un poc més de saborino, jo hi hagués aïcat alguns vers, de cullita propia o veïna, pero del mateix calibre literari, que diguessen:

Y a aquel que no me creya lo que digo
yo no li diré más sino que migo;
desde que hay jardines, ya la mar de veses
dentro dellos mati los cuatro pieses.

Por no sabert escribirt el interesado,
firma

X.